

ضمیمه
ماهنامه تعاون

من به تعاون اعتماد دارم

بهار تعاون

آموزشی، ترویجی و اطلاع رسانی

با تشکیل تعاونی‌ها
ابتکار و خلاقیت‌های جوانان
پدید خواهد آمد.
(مقام معظم رهبری)

چالش‌های
آتی
وزارت تعاون

معاون وزیر تعاون خبر داد:

اعلام آمادگی
۹۰۰ هزار نفر برای حضور
در بنیاد توسعه
کار آفرینی تعاون

وزیر تعاون:

تعاونی‌های مسکن مهر
اقدام مثبت همگرایی دولت
با مطالبات مردم

سیر تاریخی
قوانین
تعاون

توانمندسازی
زنان تعاونگر
در منطقه

همایش تعاون
و اندیشه‌های اقتصادی
شهید بهشتی
برگزار شد

شماره

۱۹

اولین همایش ملی گوهر ایرانی

کانون توسعه فناوری دانشگاه تربیت مدرس در ۱۷ تیرماه ۱۳۸۷ اولین همایش ملی گوهر ایرانی را با مشارکت وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مختلف از جمله وزارت تعاون برگزار نمود. به‌علت عدم آشنایی سیاست‌گذاران، مسوولان و جامعه با سنگ‌های قیمتی و نیمه‌قیمتی، این زمینه جذاب، دارای ارزش افزوده بالا و توانمند برای اشتغال‌زایی محجور مانده است. همایش گوهر ایرانی، همایش ملی در حوزه سنگ‌های قیمتی و نیمه‌قیمتی است. همایشی مدیریتی و تصمیم ساز که هدف آن ایجاد بستر مناسب برای هماهنگی حلقه‌های مختلف دخیل در حوزه‌های مختلف سیاست‌گذاری، بخش خصوصی، تامین سرمایه، علمی و ... است. به‌علاوه در برنامه‌های این همایش، سخنرانی‌های کارشناسی جهت آشنایی هر چه بیشتر با ابعاد مختلف این صنعت گنجانده شد.

● استراتژی کشورهای پیشرو در صنعت سنگهای قیمتی

برنامه‌های جنبی

- گارگاه‌های آموزشی
- گوهرشناسی (یک‌روزه، یک‌هفته، یک ماهه)
- طراحی جواهرات
- تراش
- جواهرسازی
- تدوین طرح کسب و کار
- نمایشگاه توانمندی‌های کشور در زمینه سنگهای قیمتی

<http://gohar.modares.ac.ir/>

محورهای همایش

- سیاستهای کلی کشور در توسعه صنعت سنگ‌های قیمتی
- تواناییهای هنر ایرانی جهت ارتقای جایگاه جهانی ایران در سنگهای قیمتی
- سنگهای قیمتی؛ کارآفرینی و تعاون
- مشکلات فنی و مدیریتی کشور در حوزه اکتشاف، استخراج، فرآوری و تراش
- ارایه راه‌کارهای موثر جهت توسعه سرمایه‌گذاری، تجارت و بازاریابی سنگ‌های قیمتی

چالش‌های آتی وزارت تعاون

بنیاد توسعه کارآفرینی، مسکن مهر، واحدهای توسعه تعاون و کارآفرینی دانشگاهی، و آگذاری سهام عدالت، تاسیس شورای فرهنگ تعاون کشور و دیگر موارد قابل ذکر از این گونه‌اند. باید توجه داشت که طی چنین وضعیتی نباید، بستر ساز غفلت از چالش‌هایی چندمانند الزام به تحویل‌پذیری ساختار سازمانی متناسب با وظایف و حوله، تقویت بدنه مدیریتی و کارشناسی، توسعه و تقویت زیرساخت‌های حمایت قانونی، فرهنگی و شبکه‌ای، بازنگری اساسی در تخصیص‌ها و سرفصل‌های بودجه‌ای سالانه متناسب با وظایف محول شده به وزارت بوده که در صورت کم توجهی به آنها، بخش تعاون قادر به انجام کامل مسئولیت‌های واگذار شده نخواهد بود. با توجه به وضعیت ترسیم شده، تعالی بخش به منظور پاسخگویی کارآمد به وظایف و تکالیف و همچنین رسالت‌های واقعی تعاون، خواهان تاووم و تقویت حمایت‌های صورت پذیرفته از جانب ارکان نظام مقدس جمهوری اسلامی بوده، همچنین نیازمند برقراری تعاملات هم‌افزا با مجلس شورای اسلامی و سایر بخش‌ها و سازمان‌های دولتی و خصوصی است. ■

در تحقق وضعیت مطلوبی که ترسیم شده، لازم است بخش تعاون در شرایط تغییر پرشتاب ناشی از تحولات و وظایف و مسئولیت‌های واگذار شده (با تاکید بر ابلاغیه اصل ۴۴ قانون اساسی) به ساز و کارهای هوشمندسازی سازمانی به منظور تبدیل شدن به سازمان‌های یادگیرنده مجهز شده و از دانش بدست آمده و در ساختارها و کارکردهای خویش سود جویند.

وزارت تعاون در راستای محقق‌سازی رسالت‌ها و تکالیف محول شده اقدامات لازم جهت بازمهندسی برنامه‌ها و شیوه‌های اجرایی را با محوریت بهره‌ورسازی فعالیت‌ها در دستور کار قرار داده است، بحث توانمندسازی استان‌ها و اجرای غیرمتمرکز فعالیت‌ها، همچنین تقویت حوزه‌ها و فعالیت‌های نظارتی و جهت‌دهی سیاستی و مدیریتی در قالب رویکردهای سه‌فازی مورد استفاده (ترمیمی-جبرانی، استراتژیک-جامع و آینده‌نگر-پیش‌بین) نویددهنده آینده‌ای روشن در فعالیت بخش است. علاوه بر این وزارت تعاون با طراحی، تدوین و پیاده‌سازی طرح‌هایی شاخص، اقدام به برقراری ارتباط بین خروجی‌های اینگونه از طرح‌ها (با هدف عمل به وظایف محوله بخشی) با نیازهای کلان و فرابخشی جامعه کرده است. طرح‌هایی همانند

● مدیر کل تعاون کهگیلویه و بویر احمد گفت: در سفر هیات دولت به این استان برای بخش تعاون سه مصوبه در نظر گرفته شد که تمام این مصوبات در این بخش انجام شده است. وی افزود: این طرح‌ها بیشتر در بخش معرفی بیش از ۱۵۰ تعاونی به سیستم بانکی برای دریافت تسهیلات بوده که به طور کامل انجام پذیرفته است.

● همایش سراسری تعاونی‌های مسکن آذربایجان غربی با هدف آشنایی هر چه بیشتر اعضای تعاونی‌های مسکن مهر با آخرین روند اجرای طرح، برگزار گردید.

● ۱۰۶ هکتار زمین جهت ساخت دو هزار و ۸۰۰ واحد مسکونی برای اقشار کم‌درآمد سیرجانی به تعاونی‌های مسکن سیرجان واگذار شد. ۶۰ هکتار دیگر نیز در حال آماده‌سازی است که به‌زودی میان تعاونی‌ها و براساس اولویت واگذار خواهد شد.

● تاکنون ۴۵۰ تعاونی مسکن در قزوین ثبت‌نام کرده‌اند که موظف به ساخت ۱۸ هزار مسکن جهت متقاضیان مسکن در استان قزوین هستند، مدیر کل تعاون استان قزوین با بیان این مطلب اظهار کرد: اغز این تعداد ۳۳ تعاونی مربوط به مسکن مهر هستند.

● مدیر کل تعاون استان چهارمحال و بختیاری عنوان کرد: تاکنون ۳۳ هزار نفر در تعاونی‌های مسکن مهر این استان ثبت‌نام کرده‌اند و براساس بررسی‌های بعمل آمده ۲۵ هزار نفر آنها در قالب ۲۸۸ تعاونی سازماندهی و به سازمان مسکن معرفی شدند.

● ۱۰۳ تعاونی ویژه دانش‌آموختگان دانشگاهی در استان فارس ایجاد شده است. مدیر کل تعاون استان فارس با بیان این مطلب گفت: سال گذشته قرار بود در استان فارس ۵۰ تعاونی برای این افراد ایجاد شود که این رقم به ۱۰۳ تعاونی رسید. وی اظهار داشت: اولویت تسهیلات را به دانش‌آموختگان داده‌ایم.

● مدیر عامل اتحادیه تعاونی مسکن مهر شهرستان خوانسار گفت: در صورتی که مشکلی ایجاد نشود، تمامی واحدهای مسکونی به متقاضیان مسکن مهر در خوانسار طی دو سال آینده تحویل داده می‌شود.

● مدیر کل تعاون سیستان و بلوچستان از آغاز مراحل اجرایی طرح مسکن مهر در آن استان خبر داد و گفت: از مجموع بیش از دو هزار تعاونی موجود در استان ۹۶۰ تعاونی در دولت نهم شکل گرفته است.

● رئیس اداره تعاون شهرستان دماوند از برخورد قانونی با تعدادی از اعضای تعاونی مسکن مهر که اقدام به فروش فیش‌های واریز خود کرده بودند خبر داد.

● ۳۰ هزار نفر در کرمان عضو تعاونی‌های شهری مسکن مهر هستند، معاون عمرانی استانداری کرمان افزود: تعداد تعاونی‌های شهری مسکن مهر در این استان ۱۷۸ واحد است.

● تاکنون ۳۰ درصد از زمین‌های مسکن مهر در آذربایجان غربی واگذار شده است و تاکنون ۵۰۰ هکتار زمین در اختیار تعاونی مسکن مهر قرار گرفته است. ■

اعلام آمادگی ۹۰۰ هزار نفر برای حضور در بنیاد توسعه کارآفرینی تعاون

هدف از تشکیل بنیاد توسعه کارآفرینی و اشتغال تعاون، ارائه الگویی از اشتغال مردمی و شناسایی و تجمیع منابع و استعداد های بالقوه و کارجویان و کارآفرینان در سراسر کشور است.

غلامحسین حسینی نیا - معاون ترویج، آموزش و تحقیقات وزارت تعاون درباره تاسیس بنیاد توسعه اشتغال و کارآفرینی تعاون اظهار کرد: بنیاد توسعه کارآفرینی و اشتغال تعاون در حقیقت یک طرح ملی است که نهضت اشتغال از طریق آن اتفاق خواهد افتاد، خوشبختانه با توجه و عنایت دولت و ابلاغی که از طرف وزیر کشور به استانداری ها شده، این بنیاد در بیش از ۱۶ استان کشور تشکیل و عملیاتی شده است.

وی ادامه داد: در حال حاضر در سایر استان ها نیز کار ریزی و آماده سازی مقدمات کار را دنبال می کنیم و در صدد استفاده از منابع و استعداد های بالقوه در استان های مختلف هستیم.

حسینی نیا هدف از راه اندازی این بنیاد را ارائه الگو و مدلی از اشتغال مردمی ذکر کرد و افزود: با تشکیل این بنیاد پتانسیل های مردمی که از نظر ما نه تنها تهدید شدند بلکه فرصت موثری در عرصه فعالیت های اقتصادی کشور هستند، تجمیع می شوند و در صدد هستیم تا با شناسایی منابع و استعداد های بالقوه در استان ها، کارآفرینان، کارجویان و نخبگان در سراسر کشور را جذب کار کرده و تسهیلات و آموزش های لازم را در اختیار آن ها قرار دهیم.

معاون آموزش، ترویج و تحقیقات وزارت تعاون تجمیع سرمایه های خرد مردم را از دیگر اهداف تاسیس بنیاد توسعه کارآفرینی و اشتغال تعاون برشمرد و گفت: سال گذشته به دلیل نبود برنامه های جامع و اثربخش بخشی از اعتبارات و تسهیلات پیش بینی شده برای اشتغالزایی جذب نشد به همین خاطر راه اندازی این بنیاد کمک می کند تا در کنار جذب تسهیلات، بخشی از سرمایه های خرد مردمی را جمع آوری کنیم و در قالب فعالیت های تعاونی به کار بگیریم.

وی در زمینه میزان استقبال ها از حضور در بنیاد توسعه کارآفرینی و اشتغال تعاون اظهار کرد: تاکنون بیش از ۹۰۰ هزار نفر با احتساب نامه هایی که برای درخواست شغل به ریاست جمهوری ارائه شده، از طریق سایت taavon.ir اعلام آمادگی کرده اند و مسوولان مربوطه تلاش دارند تا در قالب دسته بندی و تشکیل هسته های اولیه تعاون، این تعداد را ساماندهی کنند.

معاون آموزش، ترویج و تحقیقات وزارت تعاون در پایان با اشاره به تسهیلات پیش بینی شده در لایحه سیاست های اصل ۴۴ قانون اساسی در جهت حمایت از بخش تعاون ابراز امیدواری کرد: مکانیزم های پیش بینی شده نظیر تخفیف های مالیاتی، مشوق ها و تسهیلات یارانه ای فضای مطلوب و مساعدی را برای حضور کارآفرینان فراهم کند ■

تعاونی های مسکن مهر، اقدام مثبت همگرایی دولت با مطالبات مردم

موردی که اشتغال را پایدار می کند، توانمندسازی تعاونی هاست تا از طریق آن داوطلبان متقاضی کار ساماندهی شوند. این حرکت در رشد تعاونی ها تاثیر مثبتی دارد و سبب نقش آفرینی تعاونی ها در عرصه اقتصاد می شود.

وی همچنین از ابلاغ قانون سیاست های اجرایی اصل ۴۴ قانون اساسی در آینده ای نزدیک خبر داد.

محمد عباسی در مورد طرح تعاونی مسکن مهر دلیل جدیت کار در این بخش را انگیزه مردم و تعاونی ها ذکر و ابراز امیدواری کرد با رفع مسایل اعتباری تعاونی های مسکن مهر، سرعت آماده سازی و ساخت تعاونی های مهر بیشتر خواهد شد.

وزیر تعاون با اشاره به افزایش امید مردم به خانه دار شدن در طرح مسکن مهر، از دسته بندی افراد ثبت نام کرده در طرح تعاونی مسکن مهر توسط بنیاد توسعه کارآفرینی و تعاون خبر داد.

بخش تعاون با ظرفیت سازی در بخش مسکن قدرت خرید مردم را افزایش داد

انطباق شعارهای اقتصادی دولت نهم با الگوهای حمایتی اقشار آسیب پذیر و کم درآمد جامعه امکان رشد و توسعه تعاونی ها را تسریع کرده است

دکتر عباسی وزیر تعاون در سمینار دو روزه معاونان، مدیران ستادی و روسای سرپرستی شعب صندوق تعاون کشور که با حضور مهندس علوی، قائم مقام وزیر در امور استان ها مهندس عظیمی، مدیر عامل موسسه اعتباری بخش تعاون، مهندس عسگری، مشاور وزیر در تعاونی های مسکن مهر در مشهد برگزار شده بود با بیان مطلب فوق اظهار داشت: به دلیل کثرت تعداد کارجویان در کشور تنها جریانی که قادر به مرتفع نمودن مشکل اشتغال بوده و از توان لازم برای توسعه و تعمیق عدالت اجتماعی برخوردار است تعاون بوده و بر این اساس انطباق شعارهای اقتصادی دولت نهم با الگوهای حمایتی اقشار آسیب پذیر و کم درآمد جامعه امکان رشد و توسعه تعاونی ها را تسریع کرده است.

وی با اشاره به تأیید نهایی تشکیل بانک توسعه تعاون مندرج در بند و ماده ۱۰ مصوبه سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی در مجمع تشخیص مصلحت نظام افزود: بانک توسعه تعاون از خصایص و وجه تمایزی نسبت به سایر بانک ها و موسسات مالی و اعتباری برخوردار است و محور سیاست ها و برنامه های اجرایی آن جهت گیری حمایتی از ایده و سبک تعاون خواهد بود و بر این اساس با ابلاغ مصوبه سیاست های کلی اصل ۴۴ به دولت شرایط لازم برای بروز و ظهور مصادیق نوآوری در بانک فوق و شکوفایی در بخش تعاون فراهم خواهد شد و علاوه بر این همزمان با گسترانیدن چتر حمایتی بانک توسعه تعاون بر فعالیت تخصصی تعاونگران فعال در بخش ها و زیربخش های مختلف اقتصادی، صندوق ضمانت سرمایه گذاری بخش تعاون نیز از آن دسته از متقاضیانی که فاقد وثیقه بوده لیکن از توان و ابتکار لازم برای ایجاد اشتغال برخوردار هستند حمایت خواهد شد ■

دکتر محمد عباسی وزیر تعاون در حاشیه جلسه هیات دولت در خصوص ثبت نام مجدد متقاضیان طرح مسکن مهر گفت: تعاونی های مسکن مهر یکی از اقدامات مثبت همگرایی دولت با مطالبات مردم در این بخش بوده است و تاکنون با اعلام سراسری انجام شده حدود ۳ میلیون و ۸۵۰ هزار نفر ثبت نام کرده اند که ما باید این تعداد را پالایش و بررسی کنیم و از حدود ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار نفر که تاکنون مورد بررسی قرار گرفته اند یک میلیون و پانصد هزار نفر واجد شرایط بوده اند که حدوداً ۶۰ درصد از داوطلبان ثبت نام شده می باشند.

وی ادامه داد: از تعداد ذکر شده یک میلیون نفر زمین به نامشان شده و به نام آنها در قالب تعاونی های مسکن مهر در شهرستان ها ثبت شده است و در حال حاضر روند ثبت نام کند شده است که نشان می دهد هر چه تقاضا بوده انجام شده است. به طوری که متحنی، سرعت اولیه ثبت نام را نشان نمی دهد. وی یادآور شد: در حال حاضر هم ثبت نام در حال انجام است و واجدین شرایط بدون هیچ محدودیتی می توانند اقدام به ثبت نام کنند.

وی ادامه داد: مهم ترین مساله ای که در سال ۸۷ به عنوان اساسی ترین موضوع مورد اهمیت در بخش تعاون مطرح شد، سیاست های کلی اصل ۴۴ است.

به گفته وی بخش تعاون و مردمی سازی اقتصاد ایران بیش از هر چیز منتظر اجرایی شدن سیاست های اصل ۴۴ بود که از سوی مقام معظم رهبری ابلاغ شد و تا زمانی که اجرا نشود مردمی شدن اقتصاد محقق نمی شود.

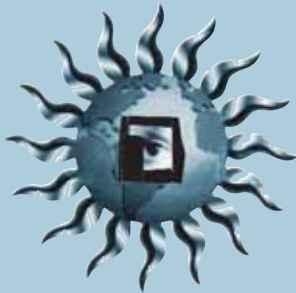
وی بر ضرورت توانمندسازی در جهت ایجاد تعاونی ها تأکید کرد و در خصوص تشکیل بانک توسعه تعاون گفت: تشکیل بانک توسعه تعاون یکی از بهترین فرصت های پیش روی تعاونی ها در جریان اقتصاد است و به وسیله آن زمینه های رونق و تقویت بیش از پیش تعاونی ها فراهم می شود.

عباسی با اشاره به اهمیت تشکیل بنیاد توسعه کارآفرینی و اشتغال تعاون در استان ها اظهار کرد: کار این بنیادها این است که مراجعات به استان ها را دسته بندی می کند. عمده ترین

تعاون در چشم انداز جمهوری اسلامی ایران (افق ۱۴۰۴):

براساس این سند، جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی کشوری است توسعه یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه، با هویت اسلامی و انقلابی و الهام بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و موثر در روابط بین الملل، جامعه ایرانی در این افق به گونه‌ای مشخص شده است که فعال، مسئولیت پذیر، دارای انضباط و روحیه تعاون باشد؛ علاوه بر این حرکت در راستای تحقق عدالت اجتماعی، فرصت‌های برابر، توزیع مناسب درآمد؛ ارتقاء درآمد سرانه از دیگر وظایف مرتبط با بخش تعاون است که در سند چشم انداز مورد توجه قرار گرفته است.

تعاون در راهبردهای کلان دولت نهم:

در راهبردهای ارائه شده توسط دولت نهم نیز وظایف عیدیه ای همانند متناسب سازی حجم فعالیت‌های دولتی و کاهش تصدی دولتی؛ توسعه متوازن مناطق با هدف تأمین عدالت از طریق توسعه شرکت‌های تعاونی و شرکت‌های سهامی عام فراگیر؛ ایجاد تحول در سیستم توزیع کالا و خدمات با استفاده از شیوه‌های نوین؛ توزیع عادلانه فرصت‌های شغلی و دسترسی برابر به عوامل تولید؛ مقابله با انحصارات و امتیازات ویژه؛ تقویت مبانی و اصول عدالت محوری در حوزه‌های اجتماعی از طریق دسترسی برابر به فرصت‌ها نظیر آموزش، کارایی و دسترسی به عوامل تولید؛ اختصاص بخشی از سهام بنگاه‌های اقتصادی قابل واگذاری دولتی به مردم با اولویت اقشار محروم به منظور تحقق عدالت و محرومیت زدایی؛ حمایت از توسعه شرکت‌های تعاونی و شرکت سهامی عام فراگیر؛ توانمند سازی اقشار ضعیف درآمدی، از طریق ایجاد مشاغل مناسب برای آنان و همانند آن به وزارت تعاون واگذار شده است ■

که این موسسات در نهایت اهداف مورد نظر خود را دنبال می‌کرده‌اند

در سال ۱۳۳۲ اولین قانون تعاونی ایران که با الهام گرفتن از قوانین خاص دیگر کشورها تهیه شده بود به صورت لایحه قانونی به تصویب رسید.

در سال ۱۳۳۴ لایحه مزبور با اصلاحاتی از تصویب مجلس وقت گذشت و اولین قانون تعاون ایران تصویب شد که پایه و اساس تعاونی‌های زیادی بخصوص بعد از سال ۱۳۴۱ قرار گرفت.

در سال ۱۳۴۱ براساس تبصره ۲ ماده ۱۶۵ قانون مربوط به اصلاحات ارضی رژیم گذشته، کشاورزانی که زمین دریافت می‌داشتند ناچار بودند قبلاً عضویت شرکت تعاونی روستایی را بپذیرند. به این ترتیب در مدت کوتاهی بیش از ۸ هزار شرکت تعاونی روستایی تشکیل گردید که بعداً در هم

ادغام شد و حدود سه هزار شرکت را بوجود آوردند. تعاونی‌های مصرف، توزیع و ... نیز پس از سال ۱۳۴۶ که سال تعاون اعلام شده بود گسترش کمی قابل توجهی یافتند. در سازمان‌هایی از جمله سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران، سازمان مرکزی تعاون کشور، وزارت تعاون و اصلاحات ارضی و ... پدید آمدند.

در سال ۱۳۵۰ قانون شرکتهای تعاونی با مطالعه قوانین سایر کشورها تهیه و تصویب رسید که موادی از آن هنوز هم مبنای کار تعاونی‌هاست. در مجموع در زمان حکومت ستمشاهی در ایران تعاونی‌ها بعنوان سازمانهایی برای اجرای مقاصد سیاسی و حکومتی استفاده می‌شد. به گفته دست اندرکاران تعاونی در آن زمان که بسیاری از آنها در قید حیات هستند از این تعاونی‌ها به منظور انجام فعالیت‌های امنیتی و گزارش گیری و یا مواردی نظیر سرپا گیری و توزیع مواد مخدر و غیره سوء استفاده شده و تعاونی‌ها در آن زمان از ماهیت اصلی خود فاصله بسیار گرفتند. البته همانطور که گفته شد این موضوع صرفاً مختص تعاونی‌ها در ایران نبوده و روند کلی استعمارگران در کشورهای تحت ستم بوده است.

پس از استقلال، در اغلب کشورها، تعاونی‌ها به عنوان تشکلهای مردمی قلمداد شدند. دولت‌ها در اکثر کشورهای آسیایی، از تعاونی‌ها به عنوان وسیله‌ای جهت برنامه‌ریزی اقتصادی و توسعه اقشار محروم، نظیر کشاورزان و کارگران استفاده کردند. قوانین تعاون نیز روزآمد شدند تا وظایف مسئولیت‌ها و حمایت‌های دولتی بیشتری را به نفع تعاونی‌ها فراهم آورند.

در ایران وقوع انقلاب شکوهمند اسلامی که با آرمانهایی نظیر آزادی؛ برابری و مساوات و مردمسالاری دینی؛ آزاداندیشی عدالت و همبستگی تحقق یافته بود فضای جدیدی را برای حیات تعاونی‌ها به ارمغان آورد. تجانس کامل ارزشهای سران انقلاب با اصول و ارزشهای تعاون موجب شد تا دست اندرکاران قانون اساسی و در راس ایشان شهید دکتر بهشتی جایگاه ارزنده‌ای به مقوله تعاون داده و ضمن اختصاص دو اصل از قانون اساسی به مقوله تعاون خواستار گسترش تعاونی‌ها در جهت رفاه حال محرومان جامعه شوند ■

از منظر تاریخی؛ قوانین تعاون در اکثر کشورهای منطقه آسیا و اقیانوسیه توسط دولت‌های استعماری پی‌ریزی شده تا از تعاونی‌ها به عنوان ابزاری جهت عرضه خدمات مورد نیاز به کشاورزان و کارگران بهره‌برداري شود. البته، استعمارگران چندان تمایلی به سازماندهی اصولی تعاونی‌ها و تحقق مطالبات دموکراتیک مردم و نیز حمایت از ظهور رهبران سیاسی محلی نداشتند. در خلال حکومت استعمارگران، نظام تعاونی به نحوی شکل گرفت که اعضای هیئت مدیره تعاونی‌ها وفاداری سیاسی خود را نسبت به دولت حفظ می‌کردند. به علاوه، استعمارگران همه تلاش خود را بکار می‌بردند تا از تعاونی‌ها به عنوان عامل اجرای سیاست‌ها و برنامه‌های دولت بهره‌برداري کرده و همواره آنها را به حمایت‌های دولتی، وابسته نگهدارند. از این رو، قوانین تعاون

نیز در راستای رویکرد دولت‌های وقت، تهیه و تدوین شده است. در ایران آغاز تعاون رسمی را می‌توان از حیث عنوان؛ موادی در قانون تجارت سال ۱۳۰۳ شمسی دانست. موادی از این قانون به بحث در مورد تعاونی‌های تولید و مصرف پرداخته است. اما از لحاظ تشکیل و ثبت و فعالیت رسمی می‌توان سال ۱۳۱۴ را آغاز فعالیت تعاونی‌ها در ایران دانست. زیرا در این سال توسط دولت اقدام به تشکیل نخستین شرکت تعاونی روستایی در منطقه داودآباد گرمسار گردید. مبنای تشکیل شرکت فوق قانون تجارت سال ۱۳۱۱ بود که در چند ماه بحثی از شرکتهای تعاونی آورده بود.

برای گسترش تعاونی‌ها بعد از سال ۱۳۲۰ رضاخان وزیر کشور وقت را مأمور کرد که در رأس هیئتی برای تعلیم مأموران و آشنا ساختن مردم به مفهوم قوانین تعاونی به شهرها و روستاهای دور و نزدیک سفر کرده حس مسئولیت جمعی مردم بویژه طبقات تولید کننده را برانگیزد. اقداماتی نیز از جانب دولت در این مورد صورت می‌گیرد از جمله توزیع فرآورده‌های کارخانجات دولتی را به شرکتهای تعاونی مصرف واگذار می‌نمایند. وقوع جنگ دوم جهانی نه تنها برنامه‌های مزبور بلکه سایر برنامه‌ها را تحت الشعاع قرار داد. بعد از جنگ جهانی دوم اشاعه تعاونی‌ها با مشخصاتی که قبلاً ذکر شد از دو سو ادامه پیدا کرد.

از یک سو کسانی که از تعاونی‌های مالک دیگر دارای سوابق ذهنی بودند برای پاسخگویی به مشکلات بعد از جنگ اقدام به تشکیل تعدادی تعاونی مصرف در سطح شهرها نمودند و از سوی دیگر برخی موسسات خارجی در مورد تأسیس و اداره شرکتهای تعاونی فعالیت‌هایی در ایران معمول داشتند که به طور مختصر به آنها اشاره خواهد شد.

بعد از شهریور سال ۱۳۲۰ از سوی بعضی از کشورها، مخصوصاً آمریکا، هیئتهایی (در ظاهر) برای ارائه کمک‌های فنی وارد ایران شدند. در برخی از رشته‌های امور اقتصادی و اجتماعی ایران نیز عملیاتی را شروع نمودند، از جمله در مورد شرکتهای تعاونی که به منظور پیدایش و توسعه این نهضت اجتماعی و اقتصادی اقداماتی معمول داشته و کمک‌های فنی و مالی می‌نمودند. لازم بذکر است

ممکن است آثار اشتغال مستقیم از ناحیه تعاونی‌های تامین تسهیلات عمومی (آب، برق...) چندان چشمگیر نباشد زیرا این گونه تعاونی‌ها همچون تعاونی‌های خدماتی یا تولیدی از نیروی کار عمده استفاده نمی‌کنند، با این وجود به واسطه تامین برق در منطقه محلی خود، به اشتغالزایی کمک می‌کنند.

تعاونی‌های برق در مزارع و بخش کشاورزی و نیز در بخش‌های غیر کشاورزی اشتغالزایی می‌کنند و به فقر زدایی، حتی در بین خانوارهای فاقد امکانات برق، کمک می‌نمایند.^(۱) این تعاونی‌ها، نیروی برق ارزان را به طور ثابت و با اطمینان به مناطق روستایی هدایت می‌کنند و بدین صورت موجب ارتقای معیارهای زندگی جمعیت روستایی از طریق گسترش فعالیت‌های تولیدی و توسعه انسانی می‌شوند.

در بنگلادش تعاونی‌های برق رسانی، که همچون هسته مرکزی سلول برق رسانی روستایی بنگلادش عمل می‌کنند طی دوره زمانی ۱۹۸۳ تا ۲۰۰۴، ۴ میلیون عضو در قالب ۶۷ تعاونی داشتند. در ایالات متحده ۹۰۰ میلیون تعاونی تولید و توزیع برق برای ۳۷ میلیون عضو در ۴۷ ایالت خدمات رسانی می‌کنند و تاکید آنان بر توسعه اقتصادی، به ایجاد مشاغل و کسب و کارهای جدید کمک می‌کند.

- تعاونی‌های مالی، از جمله اتحادیه‌های اعتباری، از طریق ایجاد شغل برای کارکنان و مدیران خط مقدم فعالیت‌های تعاونی، به اشتغالزایی مستقیم کمک می‌کنند. بنا بر گزارش شورای جهانی اتحادیه‌های اعتباری، حدود ۴۲۰۰۰ اتحادیه اعتباری در ۹۲ کشور جهان با عضویت ۱۵۷ میلیون نفر فعال هستند. آمار سال ۲۰۰۴ گویای آن است که ۸۴۰۰۰ اتحادیه اعتباری برای ۲۳۰۰۰۰ نفر در ایالات متحده آمریکا ایجاد شغل کرده‌اند، و این نشان می‌دهد که اتحادیه‌های اعتباری در سراسر دنیا برای حدود یک میلیون انسان اشتغالزایی داشته‌اند^(۲) در اروپا، ۴۵۰۰ بانک تعاونی حدود ۷۰۰ هزار نفر^(۳) را در بیش از ۵۶۰۰۰ شعبه به کار گمارده‌اند که هر یک نقش حیاتی در ارائه خدمات بانکی در سراسر این قاره ایفا می‌کند، به ویژه نقش آنان در شهرهای مرکزی و برخی روستاهای بسیار دور افتاده ی اروپا چشمگیر است. سهم بازار بانک‌های تعاونی در مناطق روستایی اروپا از حدود ۴۱ درصد در فرانسه در نوسان است.^(۴)

پی‌نوشت‌ها:

۱. بارکات، آبلو. تعاونی‌های برق رسانی در بنگلادش: آثار تعاونی‌ها در اشتغالزایی و فقر زدایی، مقاله ارائه شده در نشست کارشناسی در خصوص تعاونی‌ها و اشتغال، شانگهای، ۱۶ تا ۱۹ می ۲۰۰۶.

2- WWW.CENSUS.GOV/EPCD/SUS/ LATEST/US/US31225.HTM/2

3- HTTP://WWW.EUROCOOPBANKS.COOP اتحادیه بانک‌های تعاون اروپا

۴. تعاونی‌ها و بانک‌های تعاون، رابو بانک، ۲۰۰۰.

مسئولیت پذیری اجتماعی سازمانی: عملکرد بانک‌های تعاون، اتحادیه بانک‌های تعاون اروپا ۲۰۰۵.

خود از طریق بیمارستان‌ها و کلینیک‌ها خدمات گسترده‌ای را ارائه می‌کنند. برخی از این تعاونی‌ها نیز خدمات ویژه‌ای را برای سالمندان ارائه می‌کنند. تعداد سازمان‌های تعاونی بهداشتی ۱۱۹، تعداد اعضای ۴۴۶۶۲ HAN، ۲۴۲۲۹ نفر، گروه‌های HAN ۸۰۰۱۳۲، تعداد اعضای گروه‌های HAN ۸۰۰۱۳۲ نفر، تعداد بیمارستان‌ها با ۲۰ تخت یا بیشتر ۷۸ و کلینیک‌های با کمتر از ۲۰ تخت ۳۴۵ و گردش وجوه ۲۶۰ میلیون یورو می‌باشد.

تعاونی‌های مسکن

تعاونی‌های مسکن در ژاپن با همکاری اتحادیه‌های کارگری و بانک‌های کارگری، خدمات زیادی در زمینه تهیه مسکن به اعضای خود ارائه می‌کنند. این تعاونی‌ها در تمامی نقاط ژاپن و در قالب فدراسیون ملی مجامع تعاونی مسکن (ZENJUREN) حضور دارند و فعالیت می‌کنند. تعداد سازمان‌های تعاونی مسکن ۴۶، تعداد اعضای ۹۲۱۷۴۸ نفر و تعداد کارکنان تمام وقت ۱۰۲۷ نفر می‌باشد.

سانچوکو (Sanchoku)

سانچوکو، نهضتی است که در ژاپن و با مشارکت تعاونی‌های مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان ژاپنی ایجاد شده است. فلسفه وجودی شکل‌گیری این نهضت، غلبه بر حاکمیت و تسلط عمده فروشان و شرکتهای تولید محصولات غذایی بر بازار و سیستم تولید و توزیع مواد غذایی بوده است. از جمله دیگر اهداف این نهضت، دستیابی به ثبات در ارائه و عرضه محصولات با کیفیت بالا و سالم، همراه با یک قیمت منطقی و منصفانه برای مصرف‌کنندگان می‌باشد. برای دستیابی به این اهداف، این نهضت، توسعه تعاونی‌های صنعتی و کشاورزی محلی را تشویق نموده و علاوه بر ارتقاء محصولات کشاورزی، سیستم توزیع را نیز اصلاح نموده است. ■

بخش تعاون چه نقشی در تولید ملی و ایجاد عدالت اجتماعی می‌تواند ایفا نماید؟

تعاونی‌ها با جهت‌گیری‌های صحیح خود می‌توانند به عنوان راهی به سمت حرکت و چرخش سرمایه‌های اجتماعی (کار، سرمایه، زمین، مدیریت، تکنولوژی) جهت تحقق آرمان‌های عدالت خواهانه اجتماعی و اقتصادی به حساب آیند. این مهم با درک افراد جامعه و مشارکت و حمایت اصولی دولت از طریق برنامه‌ریزی‌های بلندمدت و کوتاه مدت تحقق می‌یابد.

- بخش تعاونی را می‌توان یک بخش خصوصی نظام مند و جامعه محور قلمداد کرد که علاوه بر حفظ منافع فردی اعضا، منافع گروه و در نهایت جامعه را مدنظر قرار می‌دهد.

- با تقویت مدیریت بخش تعاون و استفاده مطلوب از ظرفیت‌های قانونی بخش تعاونی، امکان گسترش سهم بخش تعاونی در اقتصاد کشور بویژه در تولید ملی فراهم می‌شود و برآوردها نشان می‌دهد که سهم بخش تعاون حداقل تا ۲۵ درصد از تولید ناخالص داخلی در اقتصاد ملی می‌تواند برسد. ■

استفاده از تسهیلاتی که اینترنت فراهم نموده است، این امکان را بوجود آورده‌اند تا اعضاء با مراجعه به پایگاه اینترنتی شرکت، سفارشات خود را بصورت آنلاین ارسال نمایند.

تعاونی‌های دانشگاهی

تعاونی‌های دانشگاهی از انواع تعاونی‌های مصرف هستند. این تعاونی‌ها به دانشجویان و اعضای دانشکده‌ها در کالج‌ها و دانشگاه‌های سراسر ژاپن خدمات متنوعی نظیر فروش کتاب، فروش مواد غذایی از طریق فروشگاه‌ها و کافه‌ها در سطح دانشگاه ارائه می‌کنند. تعداد سازمان‌های تعاونی

نهضت تعاون در ژاپن

اولین تعاونی‌ها در سال ۱۸۹۷ در ژاپن متولد شدند. در سال ۱۹۲۱ تعاونی نادا و کوبه تحت مدیریت تویو هیکو کاکاوا، پدر نهضت تعاون‌های مصرف ژاپن، تاسیس شدند. بعدها این دو تعاونی به عنوان محرک اصلی توسعه نهضت تعاونی ژاپن عمل نمودند. اهداف نهضت تعاونی ژاپن در آن زمان کاهش ناآرامیها و فراهم آوردن شرایط زندگی بهتر برای مردم فقیر بود. امروزه نهضت تعاونی در ژاپن توسعه چشمگیری داشته‌است به نحوی که تعداد اعضای آنها به ۱۴ میلیون نفر و فروش سالانه آنها به ۷ تریلیون دلار می‌رسد.

نهضت تعاون در آسیا

بطور کلی، امروزه ۳۰ درصد خانوارهای ژاپنی عضو تعاونی‌ها هستند.

انواع تعاونی‌ها در کشور ژاپن

تعاونی‌های مصرف: این تعاونی‌ها دامنه وسیعی از محصولات و خدمات مصرفی را به اعضا ارائه داده و بطور کلی ۸۰ درصد اعضا تعاونی‌ها را به خود اختصاص می‌دهند. انواع آن شامل: تعاونی‌های خرده فروشی (ارائه خدمات در ناحیه زندگی اعضا)، تعاونی‌های سازمانی (ارائه خدمات به کارکنان شرکتها در محل کارشان)، تعاونی‌های سازمانی توسعه یافته (ارائه خدمات به اعضا خود و ساکنین محلی)، تعاونی‌های دانشگاهی (ارائه خدمات به دانشجویان و اعضای دانشکده‌ها) و تعاونی‌های معلمان مدارس (ارائه خدمات به معلمان در مدارس دولتی و خصوصی) می‌باشد. امروزه تعاونی‌های خرده فروشی با

اخبار بین الملل

ادغام دو تعاونی بزرگ و ایجاد یک تعاونی قدرتمند

در روز ۱۰ آوریل ۲۰۰۸، هیأت مدیره تعاونی مواد غذایی فریزلند و کامپینا، توافق خود را برای ادغام دو شرکت تعاونی اعلام کردند. این دو تعاونی مواد لبنی هلندی که در جدیدترین فهرست ۳۰۰ تعاونی برتر جهان به ترتیب در رتبه‌های ۴۵ و ۵۳ قرار داشتند، روپهم رفته در سال ۲۰۰۷، گردش سرمایه‌ای را به میزان ۱۰۷.۹ میلیون یورو (۴۱۴.۱۳ میلیون دلار آمریکا) ثبت نموده اند و با این ادغام در رتبه نخست تعاونی‌های لبنی جهان و رتبه سوم بزرگترین تعاونی مواد غذایی پس از CHS جای گرفتند. تعاونی فریزلند کامپینا دارای ۱۷۰۰۰ عضو در هلند، آلمان و بلژیک و ۲۲۰۰۰ نفر پرسنل میباشد. قیمت شیر در تعاونی مذکور براساس میانگین نرخهای کشورهای همسایه محاسبه می‌شود. تعاونی نیوزیلندی مواد لبنی فونترا نیز در حال راه اندازی یک پایگاه تجاری اینترنتی تحت نام تجارت جهانی مواد لبنی است تا محصولات بین المللی خود را که در جهان حرف اول را می‌زند، به بازار عرضه کند. انتظار می‌رود در اولین سال راه اندازی این پایگاه حدود یک میلیارد دلار نیوزیلند در زمینه پودر شیر معامله شود، که البته این مقدار قابل افزایش است.

مشکل از شرکت‌های تعاونی مصرف و تعدادی از تعاونی‌های مسکن و ساخت و ساز روسیه به عضویت اتحادیه درآمد. کار تعاونی مذکور ساخت خانه‌های ارزان قیمت و تأمین پول رهن مسکن اعضاست. این تعاونی دارای ۲۴۸۰۰ عضو است و تاکنون ۱۴.۴۵۰ آپارتمان به ارزش تقریبی ۱۰ میلیارد روبل (۵۱۰ میلیون فرانک سوییس) ساخته شده است.

دیگر عضو جدید اتحادیه، شرکت تعاونی شارجه (SCS) است که در روز ۱۸ آوریل سالجاری از طرف امارات متحده عربی به عنوان دویست و بیست و پنجمین عضو آ.سی.ای معرفی شد. تعاونی شارجه یک شرکت تعاونی مصرف با ۲۰۹ فروشگاه است. این تعاونی ها همچنین تعدادی مراکز تجاری تحت اجاره خود دارند و تأمین وام از جمله دیگر فعالیت‌های تعاونی شارجه است. این تعاونی در سال ۱۹۷۷ تأسیس شد و هم اکنون ۴۴۲.۱۰ عضو و ۸۲۰ نفر پرسنل دارد.

نماید که رقابت با محدود کردن اهداف و آشکال کار آفرینی، کاهش نمی‌یابد. سازمان تعاونی‌های اروپا بر این باور است که تلاش برای سرکوب ارزش کسب و کار الگوی تعاونی از تنگ نظری و عدم درک صحیح تفاوت تعاونی ناشی میشود.

موارد حقوقی که هم اکنون از طرف کشورهای اسپانیا، ایتالیا و فرانسه در کمیسیون اروپا مطرح شده است، اقدامات حقوقی هستند که از سوی تجارت‌های خصوصی و به نیت رقابت و ایجاد چالش یا قوانین ملی تعاونی عنوان شده است.

به گفته ریتر شولوتر، مدیر سازمان تعاون اروپا: امروز بیش از هر زمان دیگر، آینده تعاونی‌های اروپا به امکان ایجاد چارچوب قانونی برای تعاونی ها در اتحادیه اروپا بستگی دارد.

توانمندسازی زنان تعاونگر در منطقه

خانم ساویتری سینگ، مشاور امور زنان دفتر منطقه آسیا اقیانوسیه آ.سی.ای اظهار داشت: "برنامه شبکه سازی برای توانمند نمودن زنان" زمینه نشست زنان تعاونگر منطقه آسیا را فراهم نمود تا اطلاعات تعاونی، تجارب موفق و بهترین روش‌های تعاونی را به اشتراک گذارند و مهمتر از هر چیز، به زنان منطقه کمک شود تا شبکه تعاون و کسب و کار دو جانبه در جهت منافع کشورهای منطقه آسیا و اقیانوسیه را راه اندازی کنند. همایش منطقه ای زنان در تاریخ دوم دسامبر ۲۰۰۸ در شهر هانوی ویتنام برگزار می‌شود.

تصمیم کمیسیون اروپا به ضرر ۲۵۰,۰۰۰ تعاونی

کمیسیون اروپا هم اکنون در حال بررسی ادعاهای مربوط به کمک‌های دولتی و روش‌های غیررقابتی علیه تعاونی هاست.

متأسفانه بخش‌های گوناگون کمیسیون همچنان در خصوص پذیرش صرفاً یک نوع تجارت از خود تمایل نشان می‌دهند. اما منطق نظام تعاون چیزی نیست که به آسانی بتوان از آن صرفنظر کرد.

هر رویکرد مشتری‌کی از سوی کمیسیون باید تضمین

اعضای جدید اتحادیه بین المللی تعاون

صنف شرکت‌های ملی تعاونی روسیه (GNCSR)

تعاون در تحلیل رسانه‌ها

سیاست روز در تحلیلی با عنوان "دلرسدی متقاضیان زمین‌های ۹۹ ساله از ادامه طرح" به مشکلات این طرح پرداخته در این رابطه اینچنین آمده که تنها اشکال جدی این طرح بی تجربه بودن تعاونی‌هایی است که قرار است ساخت و ساز واحدهای مسکونی را به عهده گیرند همچنین عنوان گردیده است: هزینه خرید و ساخت این زمین‌ها باید تعدیل یابد یا باید امکانات مناسبی برای آنها فراهم شود تا انگیزه کافی برای سکونت مردم در مناطق خارج شهر ایجاد گردد. در این تحلیل واگذاری این زمین‌ها به مردم در جهت تأمین نیاز آنها و جلوگیری از افزایش قیمت مسکن اقدام مناسبی تلقی گردیده که ملزوم به اجرا توسط دولت با نگاهی همه جانبه تر است.

در روزنامه رسالت دغدغه "پایان کار" تعاونی‌ها پیامد اعتراض دهها تعاونی مسکن استان تهران به شهرداری‌ها و سازمان نوسازی مدارس، اینچنین مورد تحلیل قرار گرفته که با تصویب قانون تولید و عرضه مسکن در مجلس شورای اسلامی و ابلاغ آن توسط شورای نگهبان، انبوه‌سازان بخش خصوصی و تعاونی‌ها که مدت ۱۵ سال است نسبت به اجرای قانون شوراهای آموزش و پرورش معترض هستند و ساخت فضاهای آموزشی را در پروژه‌های انبوه‌سازی از مسئولیت‌های دولت می‌دانستند به خواسته خود رسیدند و در قانون جدید، انبوه‌سازان از این مسئولیت‌ها معاف شدند. اما نکته فراموش شده در این قانون که همانا حذف تعهدات قبلی انبوه‌سازان برای ساخت فضاهای آموزشی در طی ۱۵ ساله است به قوت خود باقی مانده و مدیران ارشد عمرانی و سازمان نوسازی و احداث مدارس آموزش و پرورش همچنان تلاش دارند انبوه‌سازان را به اجرای تعهدات قبلی موظف و در عین حال درصددند با اعتراض به قانون جدید تولید و عرضه مسکن، قانون قبلی شوراهای آموزش و پرورش را مجدداً احیا و انبوه‌سازان را دوباره متعهد به ساخت فضاهای آموزشی کنند!

در این میان آنچه ظلم مضاعف به انبوه‌سازان تعاونی‌ها شده است بحث دیگری است. چراکه اصولاً در تعریف انبوه‌سازی مسئولان وزارت مسکن و شهرسازی، تعاونی‌ها انبوه‌ساز تلقی نشده و اصرار قانون منسوخ شده شوراهای انبوه‌ساز تلقی کردن تعاونی‌ها و اجرای همان تعهدات انبوه‌سازان بخش خصوصی توسط تعاونی‌ها که عمده هزینه‌های

آنان از محل واریزی اعضا و مشارکت دسته جمعی در ساخت بناهای مسکونی است و بر اساس آمار و مستندات رسمی هزینه هر واحد مسکونی تعاونی دستکم ۵ برابر از آنتر از واحدهای بخش خصوصی و انبوه‌سازان بزرگ است، بالاترین فشار و گرفتاری را نصیب هیأت مدیره شرکت‌های تعاونی مسکن کشور علی‌الخصوص استان تهران نموده که هم اکنون دهها و یا شاید صدها شرکت تعاونی مسکن با این مشکل عظیم روبرو هستند.

تهران امروز در گفت و گو با کارشناسان آموزش و پرورش به بررسی پیشنهاد تعاونی مدارس پرداخته است. به گفته کارشناسان تعاونی شدن مدارس در صورت اجرا منافع هزینه‌های اضافی دولت را در سیستم آموزش و پرورش کاهش می‌دهد و از اتلاف منابع مالی جلوگیری می‌کند. به اعتقاد برخی از کارشناسان و صاحب نظران حوزه آموزش و پرورش این شیوه در سایر کشورها نیز یک شیوه رایج برای اداره مدارس است از این رو آنها اجرای آزمایشی این طرح را خالی از فایده نمی‌دانند و از آن به عنوان گامی به سوی تمرکز دایمی دولت نام می‌برند. ورود وزارت تعاون به این پروژه باعث ایجاد تردید در این مسئله می‌شود که با دخالت و مشارکت دو نهاد دولتی چگونه می‌توان به معنای واقعی، طرح تعاونی شدن مدارس را در کشور اجرا کرد. با این همه برخی از صاحب نظران و تحلیلگران بر این باورند که اجرای این پروژه در مقیاس محدود، تجربه‌ای مفید خواهد بود اما هشدار می‌دهند که به دلیل تصمیم‌گیری‌های ناگهانی ممکن است این طرح نیز مانند بسیاری از برنامه‌های مشابه از اصول حرفه‌ای تبعیت نکند.

یکی از مباحث اصلی طرح تعاونی شدن مدارس این است که آیا کارشناسان، معلمان و مدیران از انگیزه و آمادگی لازم برای اداره مدارس برخوردارند؟ تحلیلگران با تأکید بر اینکه رویکرد کارشناسی و حرفه‌ای در کشور ما بویژه در بخش آموزش و پرورش نهادینه نشده است بر این باورند که معلمان و مدیران در نظام فعلی آموزشی کشور قادر به اداره مدارس به شیوه هیأت امنایی نخواهند بود. همچنین برخی کارشناسان می‌گویند نگرانی‌ها و مخالفت‌ها درباره تعاونی شدن مدارس ناشی از این دیدگاه است که دولت باید در راس همه امور باشد چرا که حرکت به سمت تعاونی شدن می‌تواند از تسلط دولت به نظام آموزشی کاسته و هر مدرسه را به یک نهاد مردمی خودگردان یا نیمه‌گردان تبدیل می‌کند.

واژگان مورد استفاده در بخش تعاون

تعاونی

برای تعاونی تعاریف زیر در منابع مختلف آورده شده است:

- واژه تعاونی در شکل‌های فعالیت‌های رسمی و برای موسساتی که بر مبنای اصول و قواعد تعاونی فعالیت می‌کنند، به کار برده می‌شود. این واژه را معمولاً معادل شرکت‌های تعاونی استعمال می‌کنند. واژه اخیر از اواخر قرن ۱۹ و به دنبال ایجاد موسسات اقتصادی مبتنی بر اصول تعاون رایج شد.

- تعاونی‌ها مفهومی قدیمی هستند که در آن گروهی برای برآوردن نیازهای مشترک با هم کار می‌کنند. این سازمان‌های غیر رسمی در طول زمان به سازمان‌های شغلی رسمی تبدیل شده‌اند. یک تعاونی، فعالیتی با مالکیت داوطلبانه است که به وسیله اعضا کنترل می‌شود و برای سود کار نمی‌کنند. این موضوع دلالت بر این دارد که تعاونی‌ها برای کمک به اعضا در رابطه با حرفه اصلی‌شان به وجود آمده‌اند. تعاونی‌ها به افراد در موقعیتهای مشابه، اجازه کار کردن با یکدیگر و رفع نیازهای مشترک را می‌دهند. این افراد می‌توانند کشاورزان، مصرف‌کنندگان، گردانندگان مشاغل کوچک و غیره باشند.

- تعاونی، هنگامی تحقق می‌یابد که گروهی از افراد از بخش‌های مختلف متفقاً و با کمک هم به تقویت مبانی اقتصادی و مالی خود بپردازند. به این ترتیب شرکتهای تعاونی تشکیلاتی با خصوصیات اقتصادی خواهند بود.

- اتحادیه بین‌المللی تعاون (ICA) تعاونی را در سال ۱۹۹۶ چنین تعریف کرد: یک تعاونی، انجمن مستقلی از اشخاص متحد است که به طور داوطلبانه برای برآوردن نیازها و خواسته‌های مشترک اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خود از طریق پیوند با یکدیگر و سرمایه‌گذاری کنترل شده و دموکراتیک عمل می‌کنند.

- تعاونی یک موسسه بازرگانی است که در آنجا مالکان و مشتریان موسسه، اعضای آن هستند و عمدتاً برای انگیزه‌هایی مثل رقابت با قدرت‌های بازار، تهیه خدمات و تولیدات خاص و افزایش درآمد اعضا تشکیل می‌شوند. به عبارت دیگر چالش‌های اصلی تعاونی‌ها به حداقل رساندن مخاطرات بازار، افزایش درآمد اعضا، جمع‌آوری سرمایه

برابر و فراهم آوردن خدمات مورد نیاز اعضاست. - تعاونی‌ها عمدتاً سازمان‌هایی اقتصادی‌اند که در صدد پاسخ‌گویی به نیازهای اعضای‌شان هستند، نیازهای که خود اعضا تشخیص می‌دهند، حال هر چه می‌خواهد باشد،

انگیزه‌های اساسی که محرک آنهاست از سه منبع اصلی نشأت می‌گیرد. اول، نیاز به حمایت در برابر استثمار نیروهای اقتصادی که بسیار قدرتمندتر از آن هستند که فرد بتواند به تنهایی در برابر آنها ایستادگی کند. دوم، انگیزه بهبود وضع خویش از طریق استفاده بهینه از منابعی که غالباً کمیاب هستند. سوم، توجه به تضمین بیش‌ترین سودممکن، از هر شکلی از فعالیت‌های اقتصادی که فرد بدان مشغول است.

- تعاونی یک سازمان قراردادی داوطلبانه از افرادی است که علاقه به مالکیت در ارائه خدمت مورد نیاز خودشان دارند. تعاونی‌ها معمولاً به عنوان یک فعالیت قانونی تشکیل می‌شوند تا اهداف اقتصادی اعضا را بر آورده سازند. در یک تعاونی، خطرات فعالیت و سرمایه‌گذاری، سود به دست آمده یا ضرر، به نسبت مساوی میان اعضا و بر اساس سهم آنها استفاده از خدمات تعاونی تقسیم می‌شود. بر این اعضا در ساختار اقتصادی تعاونی به عنوان یک استفاده‌کننده هستند نه به عنوان یک سرمایه‌گذار.

- پراکاش از صاحب نظران تعاون آسیا، تعاونی را این گونه تعریف کرده است: موسسات تعاونی سازمان‌هایی هستند که در زمره انواع سازمان‌های داوطلبانه یا غیر دولتی قرار می‌گیرند. تعاونی‌ها سازمان‌هایی مردمی هستند که توسط

خود اعضا و به اختیار کامل آنها تشکیل و به روش صحیح و دموکراتیک مطابق با اصول بین‌المللی تعاون اداره می‌شود. - از نظر اتحادیه بین‌المللی تعاون، تعاونی، اجتماع مستقل و داوطلبانه افرادی است که به منظور تأمین نیازها و نیل به اهداف اقتصادی، اجتماعی، و فرهنگی مشترک خود از طریق تاسیس، اداره و نظارت دموکراتیک موسسه‌ای با مالکیت مشاع، مبتنی بر ارزش‌های خودیاری، دموکراسی، برابری و عدالت، اتحاد، انصاف ارزش‌های اخلاقی، صداقت، مسئولیت‌پذیری اجتماعی، دگر خواهی و آزادی با همدیگر توافق می‌کنند ■

دانشگاه کارآفرین می‌کوشد

● به شرکت‌های با فناوری کم و متوسط کمک کند تا سطح علمی، فناوری‌شان را بالا ببرند. به بیانی دیگر، دانشگاه کارآفرین پاسخی است به اهمیت فزاینده‌ی دانش در سیستم‌های نوآوری ملی و منطقه‌ای؛ تأکیدی است بر نقش خلاقانه، کاهش هزینه، و انتقال دانش و فناوری به صنعت و کشور.

طرح تأسیس واحدهای توسعه کارآفرینی و تعاون دانشگاهی

(در دانشگاه‌ها، مراکز کارآفرینی دانشگاهی و مراکز آموزش عالی کشور)

● توسعه فرصت‌های اشتغال دانشجویان براساس آمار انتشار یافته در مراجع مختلف نرخ بیکاری در بین دانش‌آموختگان دانشگاهی بین ۱۶ تا ۱۹ درصد برآورد شده است. که در مقابل نرخ بیکاری کل جامعه، رقم نسبتاً بالاتری را شامل می‌شود و نشان‌دهنده فراهم نبودن بستر اشتغال متخصصان در کشور می‌باشد.

ماموریت طرح

● راه‌اندازی تعاونی‌های کارآفرینی دانش‌محور برای دانشجویان سال‌های آخر و دانش‌آموختگان
● دانشجویان و دانش‌آموختگان کارآفرین نه تنها باید بتوانند مشکل اشتغال خود را حل کنند بلکه محور و استوانه حل مشکل بیکاری برای سایر اقشار جامعه باشند.
به تعبیر دیگر: تعاونی‌های کارآفرینی دانش‌محور دانشجویان
به مثابه: سوله‌های بنیادی جامعه ■

پرسش و پاسخ‌های حقوقی تعاونی‌ها

شرط دار بودن سواد خواندن و نوشتن یا تحصیلات دانشگاهی برای تصدی سمات هیات مدیره؟

□ آیا داشتن سواد خواندن و نوشتن یا تحصیلات دانشگاهی برای اعضا هیات مدیره شرکت‌های تعاونی الزامی است یا خیر؟

■ هر چند در مقررات قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران بویژه ماده ۳۸ آن، قانونگذار به لزوم دارا بودن سواد تصریح ننموده است لیکن با توجه به مفاد بند ۳ ماده مذکور دائر بر ضرورت دارا بودن اطلاعات یا تجربه لازم و نیز با عنایت به طبع و ماهیت وظایف هیات مدیره، به شرح مندرج در ماده ۳۷ قانون بخش تعاونی و سایر مقررات مربوطه، چنین استنباط می‌گردد که دارا بودن سواد خواندن و نوشتن و حتی داشتن سطح خاصی از مدارج تحصیلی برای تصدی سمت مذکور الزامی است. به عنوان مثال، نظارت بر مخارج جاری تعاونی و رسیدگی به حسابها، تهیه و تنظیم طرح‌ها و برنامه‌ها و بودجه تعاونی، تهیه و تنظیم دستورالعمل‌های داخلی تعاونی، امضا اسناد تعهدآور و قراردادهای... و وظایفی نیستند که یک فرد فاقد سواد بتواند از عهده آنها برآید. بدیهی است شرکت‌های تعاونی

می‌توانند در اساسنامه مورد عمل خود شرط دارا بودن سواد و یا داشتن مدرک تحصیلی خاصی را به عنوان شرط تصدی سمت مذکور منظور نمایند.

تبعیت از آیین‌نامه نمونه حقوق و مزایای هیات مدیره

□ آیا شرکت‌ها و اتحادیه‌های تعاونی، در خصوص حداقل و حداکثر حقوق و مزایای هیات مدیره و پاداش آنان ملزم به تبعیت از آیین‌نامه نمونه ابلاغی وزارت تعاون می‌باشند؟
■ با توجه به اینکه تبصره ۵ ماده ۳۶ قانون بخش تعاونی، اختیار خاصی را در مورد تهیه یک آیین‌نامه الزام‌آور به وزارت تعاون تفویض ننموده، بنابراین آیین‌نامه ابلاغی از سوی وزارتخانه طی بخشنامه شماره ۲۷۷۵ را مورخ ۲۹/۶/۱۳ صرفاً جنبه پیشنهادی داشته و در صورت تصویب در مجمع عمومی شرکت قابل تبعیت خواهد بود. تبصره ماده ۶ آیین‌نامه مذکور نیز به این امر تصریح نموده است که تعاونی‌هایی که می‌خواهند با روش دیگری حقوق و مزایا و پاداش به اعضا هیات مدیره بپردازند می‌توانند پیشنهاد خود را که به تصویب مجمع عمومی رسیده باشد، به وزارت تعاون ارسال و در صورت تصویب (تایید) وزارت تعاون اجرا نمایند ■

همایش تعاون و اندیشه‌های اقتصادی شهید بهشتی برگزار شد

از تعاونی‌ها در حال حاضر دارای مشکلات خاصی هستند که این امر باعث ایجاد اختلاف بین اعضای این شرکت‌ها شده است. وی اضافه کرد: تا زمانیکه این مشکلات در بین تعاونی‌ها و شرکت‌ها وجود داشته باشد وزارت تعاون هم به تبع کار بازاری را نمی‌تواند آغاز نماید.

وزیر تعاون در خصوص تعاونی‌های مسکن مهر گفت: تاکنون ۴ میلیون نفر در تعاونی‌های اجاره‌ای ۹۹ ساله مهر نام‌نویسی کرده‌اند.

عباسی حضور این تعداد افراد در تعاونی مهر را ناشی از اعتماد مردم به بخش تعاون دانست و ادامه داد: موضوع بنیاد توسعه تعاون و حضور موثر مردم

در تعاونی‌های تولید موجب افزایش حضور تعاون در اقتصاد و تولید ملی است. وی در خصوص تحولات اقتصادی دولت در سال جاری گفت: در این تحولات به مسائل مختلفی نظیر نظام بانکی، گمرک و مالیات در بخش‌های تعاونی و غیر تعاونی توجه شده است.

عباسی تصریح کرد: همگرایی تمام ابعاد اقتصادی با توسعه اقتصاد امکان‌پذیر است که از طریق بخش تعاون محقق خواهد شد.

همچنین در ادامه این همایش علی‌آقامحمدی، عضو مجمع مصلحت نظام با توجه به نقش تعاون در برقراری عدالت گفت: سهم بخش تعاونی تا پایان برنامه پنجم به یک چهارم از اقتصاد ملی افزایش پیدا خواهد کرد. وی بر اساس تفکر و اندیشه شهید بهشتی اضافه کرد: تعاونی نظام نیست بلکه روش و شیوه اداره اقتصاد متناسب با زمان است، این شهید در اوج مسئولیت‌های مهمش خود پیگیر مسائل تعاونی‌ها بود.

آقامحمدی گفت: بانک توسعه قرض‌الحسنه بری بخش تعاون نیز باید شکل گیرد تا بتواند منابع ارزان قیمت در اختیار تعاونی‌ها قرار دهد.

عضو تشخیص مصلحت نظام اضافه کرد: دولت باید حقوق تعاونی‌ها را به رسمیت شناسد و همانطور که برای سرمایه در گردش منابع قرض‌الحسنه را در اختیار آنها قرار می‌دهد در جهت توانمندی اعضای تعاونی‌ها تلاش کند.

ایشان با اشاره به اینکه بانک توسعه تعاون بزودی تشکیل می‌شود گفت: این بانک باید زیر نظر بانک مرکزی و براساس عقود اسلامی به فعالیت بپردازد. وی در پایان گفت: مشارکت اقتصاد ملی نشان از اجرایی شدن اصل ۴۴ قانون اساسی است و تراکم سرمایه‌اندک

مردم از سوی تعاونی‌ها مسیر را برای توسعه و توزیع مناسب ثروت بین اقشار مختلف مردم روشن و شفاف می‌سازد ■

فعالیت و توسعه بنیادهای توسعه کارآفرینی تعاون، مقطعی نیست و باید برای تبدیل اقتصاد دولتی به اقتصاد مردمی، شرایط توسعه را فراهم کنیم.

عباسی گفت: وزارت تعاون ضمن ایجاد فرصت‌های شغلی جدید و استفاده از اندیشمندان اقتصادی کشور با عنوان بنیاد توسعه کارآفرینی و توسعه اشتغال بخش تعاونی، توانمندسازی تعاونی‌ها را برای افزایش صادرات غیرنفتی و حضور در بورس و شکل‌گیری واحدهای تعاونی با جدیت دنبال می‌کند. وی اضافه کرد: با اجرایی شدن اصل ۴۴ ثروت در بین تمام اقشار جامعه به صورت عادلانه تقسیم خواهد شد.

وی اظهار امیدواری کرد که با حمایت مجلس هشتم ارتقا اقتصاد ایران در دستور کار قرار گرفته و اقتصاد ملی ایران مورد توسعه قرار می‌گیرد.

عباسی در ادامه به ایجاد شعبه‌ای خاص برای رفع مشکلات تعاونی‌ها در قوه قضاییه اشاره کرد و افزود: تعدادی

همایش تعاون و اندیشه‌های اقتصادی شهید بهشتی هم‌زمان با میلاد فرخنده دخت پیامبر با حضور رئیس قوه مقننه، وزیر تعاون، مدیر عامل صندوق تعاون، دیگر مقامات و مسئولین وزارت تعاون جمعی از نمایندگان مجلس در سالن همایش‌های صدا و سیما برگزار شد.

در این مراسم علی‌لاریجانی گفت: اندیشه‌ها و تفکرات شهید بهشتی در تمامی مسائل، اعم از مسائل سیاسی، اجتماعی و اقتصادی بسیار ارزشمند بود و این امر برای کسانی که با انقلاب اسلامی موافق نبودند بسیار در داور بود. وی با اشاره به برگزاری این همایش افزود: کالبدشکافی اندیشه‌های شهید بهشتی درباره تعاون در این همایش امر متناسبی

می‌باشد و ما باید خود را با اندیشه‌های این شهید بزرگوار تنظیم کنیم و از تراوشات ذهنی او استفاده لازم را ببریم.

لاریجانی گفت: از سالها قبل از انقلاب ترور شخصیت‌های مهم آغاز شده بود و افراد صاحب‌اندیشه و قاطع در معرض خطر و ترور قرار داشتند.

وی گفت: اشخاصی تاثیرگذار در آن زمان همچون آیت الله خامنه‌ای، آیت الله هاشمی رفسنجانی، شهید بهشتی، شهید مطهری در عرصه فعالیت‌های سیاسی، فکری و اجتماعی موتور متحرک جامعه بودند و دأما در تیررس فکری مخالفان خود قرار داشتند.

لاریجانی با اشاره به اینکه ایرانیان از قدیم دارای پشتوانه فکری و کشوری اصیل بودند اظهار داشت: ایرانیان بواسطه داشتن این خصیصه از دیرباز بر کل جهان تاثیرگذار بودند، چنانکه اندیشه‌های دانشمندان ایرانی از

قبیل بوعلی سینا، ابن عربی و... در دانشگاه‌های اروپایی تدریس می‌شد. وی افزود:

در حادثه هفت تیر، یک مرد سیاسی و وارد در میدانهای تبلیغات دینی همانند شهید بهشتی و برگزیدگان ملت از دست ملت ایران رفتند. در

ادامه این مراسم، محمد عباسی، وزیر تعاون گفت: امروز مباحث منسجم در مسائل سیاسی و اجتماعی تماما از نتایج پیگیری‌های شهید بشتی

است. وی با اشاره به بروز تحولات اقتصادی در بخش تعاون گفت: سهم تعاونی‌ها در بورس افزایش خواهد یافت. وی گفت: برای رسیدن به اهداف سند چشم‌انداز ۲۰ ساله، به سه هزار و هفتصد میلیارد دلار سرمایه‌گذاری در کشور نیاز داریم.

وزیر تعاون، ایجاد بنیاد توسعه کارآفرینی در سراسر کشور را تلاش برای مردم سالار کردن اقتصاد اعلام کرد و گفت:

برنامه رادیویی "مدرسه تعاون"

طرح‌های نوآورانه
معاونت

ردیف ۱۰۶/۷ مگاهرتز (رادیو فرهنگ) پخش می‌شود. لازم بذکر است محتوای برنامه کاملا آموزشی بوده و حاوی مباحث اصول و اندیشه‌های تعاون- توجیه هیات موسس، قانون و مقررات بخش تعاون- تعاونی‌های مسکن مهر- مقررات مالی شرکت‌های تعاونی- تعاون کارآفرینی و مدیریت مشارکتی می‌باشد و برای بازآموزی مطالب و استفاده مخاطبین جدید برنامه، محتوا در سایت آموزش وزارت تعاون بارگذاری می‌گردد ■

به منظور توسعه آموزش‌های تعاونی در طیف وسیع جغرافیایی با هدف ارتقا سطح آگاهی‌های مدیران، بازرسان و اعضای تعاونی‌ها و همچنین سایر علاقه‌مندان موضوع تعاون، ۶۵ برنامه نیم ساعته رادیویی با مشارکت دفتر آموزش وزارت تعاون و رادیو سراسری فرهنگ تولید و پخش آن از تاریخ دهم تیرماه آغاز شده است.

این برنامه در ساعت ۸/۵ صبح روزهای شنبه، دوشنبه و پنجشنبه هر هفته از موج FM

صاحب امتیاز: وزارت تعاون

مدیر مسئول: دکتر غلامحسین حسینی نیا

دبیر تحریریه: مسعود جورابلو

نشانی: میدان تختی، وزارت تعاون، طبقه چهارم،

معاونت تحقیقات، آموزش و ترویج

تلفن: ۸۸۵۲۰۹۰